

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/teki-edukacyjn/polskie-podziemie-niepodleglos/lownik-i-biogramy-post/155354,Bernaciak-Marian-Orlik-19171946.html>

06.05.2024, 17:16

Bernaciak Marian „Orlik” (1917-1946)

Kpt. Marian Bernaciak „Orlik” (1917-1946), ur. 17 III 1917 r., Zalesie, pow. Garwolin, woj. lubelskie. Przed wojną zdobył średnie wykształcenie, z zawodu był urzędnikiem. Po odbyciu służby wojskowej pracował na poczcie. W czasie działań wojennych we wrześniu 1939 r. walczył w szeregach 2. pac w okolicach Włodzimierza Wołyńskiego, gdzie dostał się do niewoli sowieckiej. Udało mu się zbiec z transportu zmierzającego do obozu w Kozielsku. Po powrocie w rodzinne strony prowadził m.in. księgarnię w Rykach i niewielką drukarnię. W 1940 r. podjął działalność konspiracyjną w miejscowym ZWZ. W obawie przed aresztowaniem przez Niemców od jesieni 1943 r. ukrywał się. Zaczął organizować oddział partyzancki podporządkowany Podobwodowi „A” w Obwodzie Puławy AK, który od maja 1944 r. posługiwał się krypt. OP 15/1 pp „Wilków”. Przeprowadził ponad dwadzieścia akcji zbrojnych przeciwko niemieckiemu okupantowi. Na czele oddziału walczył w czasie akcji „Burza”, wyzwalając m.in. Ryki. Po wkroczeniu Armii Czerwonej był poszukiwany i zmuszony do ukrywania się. W marcu 1945 r. odtworzył oddział partyzancki, przekształcony następnie w zgrupowanie oddziałów Inspektoratu Puławy DSZ-WIN, liczące ok. 200-300 żołnierzy. Podległe mu jednostki operowały w województwach lubelskim, warszawskim i kieleckim. Przeprowadziły szereg akcji zbrojnych, niektóre wyjątkowo brawurowe. 24 IV 1945 r. na czele ok. czterdziestoosobowego oddziału ochotników zarekwirowanymi samochodami wdarł się do Puław, rozbił miejscowy PUBP i uwolnił ponad stu aresztantów. W miesiąc później, 24 V 1945 r. stoczył bitwę w Lesie Stockim, niedaleko Kazimierza Dolnego, gdzie mając pod swoim dowództwem około dwustu partyzantów, musiał się zmierzyć z przeciwnikiem trzykrotnie silniejszym. Była to grupa operacyjna UB, KBW i NKWD, wzmocniona m.in. tankietkami i wozami pancernymi. Na skutek popełnionych błędów nieprzyjaciel został przez partyzantów rozbity. Była to jedna z największych bitew stoczonych przez polskie podziemie po 1944 r. 27 VII 1945 r. wraz ze swoimi partyzantami zatrzymał pociąg w Bąkowcu, z którego uwolnił ok. 120 skazańców wiezionych do więzienia we Wronkach. Od jesieni 1945 r. pełnił funkcję zastępcy inspektora do spraw bezpieczeństwa Inspektoratu Puławy WiN. Podlegli mu partyzanci toczyli starcia z siłami UB i KBW, likwidowali osoby podejrzane o współpracę z UB, tępil spolski bandytyzm. 24 VI 1946 r. wracał z kilkoma żołnierzami ochrony z odprawy organizacyjnej. Zatrzymali się na postój w okolicy wsi Piotrówek, pow. Garwolin. Informacja o ich pobycie dotarła do stacjonujących nieopodal saperów z 1. DP WP, ochraniających zbliżające się tzw. referendum ludowe. Żołnierze i milicjanci szybko zorganizowali zasadzkę, w którą wpadł. Podczas próby przebicia się został ciężko ranny i w beznadziejnej sytuacji popełnił samobójstwo. Zwłoki zabrano do Warszawy i pochowano w bezimiennej mogile na Cmentarzu Bródnowskiego. Pośmiertnie postanowieniem z 24 VI 2009 r. prezydent RP Lech Kaczyński nadał mu pośmiertnie „za wybitne zasługi dla niepodległości Rzeczypospolitej Polskiej” Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski.

Opcje strony